

گفت‌وگو با «مجتبی کاروان» رییس کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق ایران

اولین مهم، دستیابی به ثبات اقتصادی است

مطابق با آمار مربوط به اثر تجمیعی رشد سرمایه ثابت در دو دهه اخیر، این نتیجه به دست می‌آید که تاکنون هیچ‌گونه تجمیع و رشدی در تشکیل سرمایه ثابت صورت نگرفته است، لذا با توجه به کاهش سرمایه‌گذاری در دهه اخیر تولید و درآمد سرانه کشور نیز کاهش می‌یابد. صنعت بانکداری هم بنا به ماهیت خود، همواره با تهدیدهای فراگیر و زنجیره‌ای روبه‌رو بوده و به عبارتی مبتلابه اثر «دومینو» است. در کل وضعیت کفایت سرمایه بانکی مناسب نیست و نمی‌توان به میزان مورد انتظار، زمینه تأمین سرمایه برای تولید و رشد اقتصادی را فراهم آورد، اگرچه جلوگیری از رسوب غیرمولد سرمایه با پرداخت به‌موقع تسهیلات موردنیاز فعالان اقتصادی، خود پیش‌شرط توسعه پایدار کشور به‌شمار می‌رود. مهم‌ترین عامل جلوگیری از رسوب سرمایه در بانک‌ها، شفافیت، ثبات اقتصادی و بهبود شاخص‌های اصلی اقتصادی همچون تورم و نرخ ارز است. در زمینه‌ی سرمایه‌گذاری خارجی، در بسته‌های سرمایه‌گذاری و قراردادهای جدید موارد مختلفی در نظر گرفته شده است که ریسک سرمایه‌گذاری را تا حدی می‌پوشاند، اما شرایط کلی حاکم بر اقتصاد کشور و تحریم‌ها و عدم اتصال کشور به شبکه پولی جهانی مشکلات فراوانی را ایجاد کرده است.

مجتبی کاروان، رییس کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق ایران همچنین می‌گوید که رتبه ایران در تولید ناخالص داخلی سرانه به روش برابری قدرت خرید در دنیا در سال ۲۰۲۲، ۸۵ است. این به معنی رفاه کمتر هر ایرانی از منظر قدرت خرید نسبت به ۸۴ کشور قبل از خود است. راهکار اصلی عبور از سوداگری در اقتصاد و دادن اصالت به تولید، پرهیز از احکام دستوری و پیروی از قواعد بازار است. شرح کامل گفت‌وگو با مجتبی کاروان را در ادامه می‌خوانیم.

◆ روند تشکیل سرمایه در ایران را چگونه ارزیابی و تحلیل می‌کنید؟

همه نظریات توسعه بر اهمیت انباشت سرمایه و تکنولوژی استفاده از آن (بهره‌وری) تأکید داشته‌اند، اما آمارهای تشکیل سرمایه وضعیت مناسبی را در کشور نوید نمی‌دهد. براساس اطلاعات جمع‌آوری شده از مرکز آمار و بانک مرکزی میزان تشکیل سرمایه از ۱۲۹ میلیارد دلار در انتهای دهه ۸۰ به ۴۹ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۷ تقلیل یافت و کاهش شدیدی در سرمایه‌گذاری ایجاد شد. البته با وجود وضعیت منفی سرمایه‌گذاری در دهه ۹۰ و دو افت شدید پس از دو مرحله تحریم در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، تشکیل سرمایه از ۵۵ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۹ به ۷۲ میلیارد دلار در سال سرمایه‌گذاری ۱۴۰۰ افزایش یافت، هرچند با رقم سرمایه‌گذاری ۱۱۸ میلیارد دلاری در سال ۱۳۹۰ فاصله زیادی دارد.

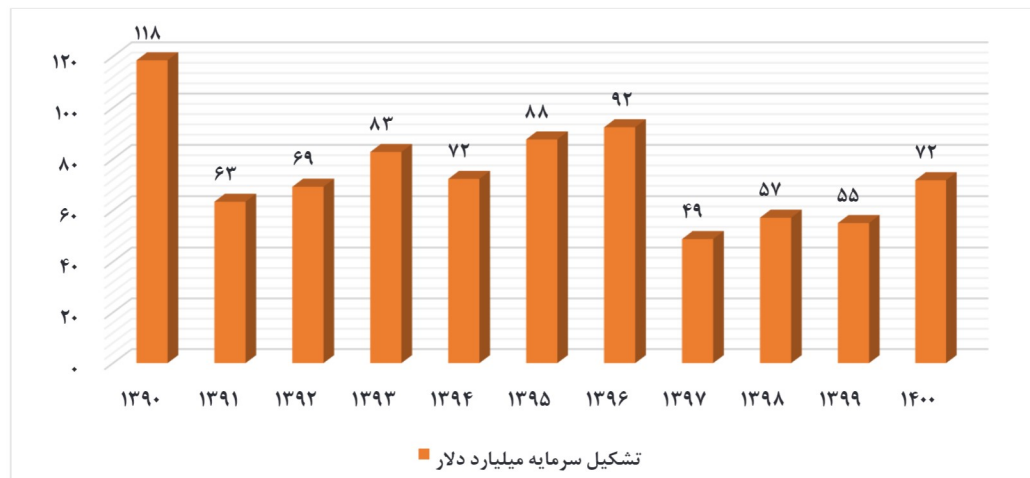
مطابق با آمار مربوط به اثر تجمعی رشد سرمایه ثابت در دو دهه اخیر، این نتیجه به دست می‌آید که از سال ۱۳۸۵ تاکنون هیچ‌گونه تجمیع و رشدی در تشکیل سرمایه ثابت صورت نگرفته است. به‌طورکلی موارد زیر قابل‌تأمل است:

- میانگین رشد سالانه منفی ۷٫۹ درصدی سرمایه‌گذاری ماشین‌آلات طی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۸،
- متوسط رشد تشکیل سرمایه ثابت ۷٫۵ درصد در دهه ۱۳۸۰ و منفی ۱٫۴ درصد در دهه نود (دهه سقوط اقتصاد)،
- رکود سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات در سال ۱۳۹۱ و دو سال متوالی ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ (تشدید تحریم‌ها).

◆ این روند در کشورمان چه آینده‌ای برای تولید و درآمد نشان می‌دهد؟

چگونگی دستیابی به رشد اقتصادی موضوع اصلی بحث و پژوهش‌های اقتصادی از زمان انتشار کتاب «ثروت

ملل» آدام اسمیت در سال ۱۷۷۶ بوده است. در یک نگاه ساده‌سازی شده، سرعت و میزان تبدیل نهاده‌های تولید به محصول، رشد و توسعه را ترسیم می‌نماید که در قرن اخیر تکنولوژی و فناوری نیز به این معادله اضافه شده است. یکی از این نهاده‌ها انباشت سرمایه است و سایر نهاده‌ها نیز با انباشت سرمایه گسترش می‌یابد؛ لذا با توجه به کاهش سرمایه‌گذاری در دهه اخیر تولید و درآمد سرانه کشور نیز کاهش می‌یابد.

نمودار ۱- تشکیل سرمایه (منبع: مرکز آمار و بانک مرکزی)

استانداردهای بانک مرکزی حاکی از آن است که نرخ کفایت سرمایه بانک‌ها باید ۸ درصد باشد، اما در حال حاضر از مجموع ۱۹ بانک و موسسه اعتباری که در بازار سرمایه حضور دارند و صورت‌های مالی آن‌ها در دسترس عموم مردم است، این نسبت برای ۷ بانک آینده، دی، شهر، پارسیان، سرمایه، گردشگری و ایران زمین منفی است. نسبت کفایت سرمایه در بانک‌های خاورمیانه، کارآفرین و پاسارگاد بالاتر از ۸ درصد است و وضعیت خوبی دارند.

◆ سلامت نظام بانکداری ما چقدر است و این بانک‌ها چه

نقشی در تأمین سرمایه، تولید و رشد اقتصادی دارند؟

نظام بانکی سالم هنگامی در کشوری محقق می‌شود که تک‌تک نهادهای مالی فعال در بازار پول آن کشور سالم باشند و از شاخص‌های مالی مناسب بویژه، سرمایه کافی (نسبت مناسب کفایت سرمایه)، سودآوری و مدیریت ریسک قوی

برخوردار باشند و در این زمینه، مهم‌ترین وظیفه بانک مرکزی اعمال نظارت عالی و پایش مداوم عوامل یادشده می‌باشد. صنعت بانکداری بنا به ماهیت خود همواره با تهدیدهای فراگیر و زنجیره‌ای روبه‌رو است و از این ویژگی در ادبیات بانکداری به اثر «دومینو» یاد شده است و هیچ بانکی هم از خطرات آن در امان نیست. برای ارزیابی مناسب بودن فعالیت بانک‌ها باید از شاخص کفایت سرمایه استفاده نمود.

استانداردهای بانک مرکزی حاکی از آن است که نرخ کفایت سرمایه بانک‌ها باید ۸ درصد باشد، اما در حال حاضر از مجموع ۱۹ بانک و موسسه اعتباری که در بازار سرمایه حضور دارند و صورت‌های مالی آن‌ها در دسترس عموم مردم است، این نسبت برای ۷ بانک آینده، دی، شهر، پارسین، سرمایه، گردشگری و ایران زمین منفی است.

نسبت کفایت سرمایه در بانک‌های خاورمیانه، کارآفرین و پاسارگاد بالاتر از ۸ درصد است و وضعیت خوبی دارند. همچنین سه بانک سینا، بانک سامان و بانک ملت نیز دارای نسبت کفایت سرمایه نسبتاً استاندارد هستند. بر اساس تازه‌ترین اطلاعات منتشر شده در سامانه کدال و مقایسه آن با صورت‌های مالی سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که بانک‌های سامان و ملت که در سال قبل دارای نسبت کفایت سرمایه به ترتیب ۲،۱۵ درصد و ۷،۱۱ درصد بودند در سال مالی ۱۴۰۰ موفق شدند تا این نرخ را به استانداردهای مدنظر بانک مرکزی نزدیک کرده و آن را به ترتیب به ۸،۴۵ درصد و ۸،۲ درصد افزایش دهند. این نرخ برای بانک‌های قرض‌الحسنه رسالت، پست‌بانک، اقتصاد نوین، تجارت، صادرات و اعتباری ملل مثبت است، اما تا نرخ استاندارد ۸ درصد فاصله زیادی دارد. متأسفانه شرایط برای بانک‌های آینده، دی و پارسین بسیار نامطلوب پیش رفته است، زیرا نرخ کفایت سرمایه آن‌ها در قیاس با سال ۱۳۹۹ بدتر شده است. نسبت کفایت سرمایه بانک آینده در سال ۹۹ حدود ۱۲۲ درصد منفی بود که در سال ۱۴۰۰ به حدود ۱۵۷ درصد منفی رسید. این نسبت در بانک دی طی سال ۹۹ برابر با منفی ۳۱ درصد بود که در پایان سال گذشته به منفی ۳۹ درصد تغییر یافت. این نرخ برای بانک دی طی سال‌های ۹۸ و ۹۷ به ترتیب منفی ۵۳ درصد و منفی ۳۰ و نیم درصد بود. بانک پارسین هم که در سال ۹۹ با نسبت کفایت سرمایه منفی ۵،۵۱ درصد مواجه بود در سال ۱۴۰۰ این نرخ را به منفی ۷،۷۷ درصد تغییر داد. بانک صادرات نیز در سال ۹۹ این نسبت را منفی ۵ صدم درصد اعلام کرده بود و در سال ۱۴۰۰ آن را به ۲ و نیم درصد مثبت رساند.

پس در کل در سال ۱۴۰۰ از ۱۹ بانک تنها ۶ بانک از نسبت کفایت سرمایه مناسب برخوردار هستند که حاکی از آن است که در کل وضعیت کفایت سرمایه بانکی مناسب نیست و

نسبت کفایت سرمایه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری

نام بانک یا موسسه اعتباری	۱۴۰۰ (برحسب درصد)	۱۳۹۹ (برحسب درصد)
بانک خاورمیانه	۱۳،۱	۱۲،۱
بانک کارآفرین	۱۰،۹۸	۱۰،۸۳
بانک پاسارگاد	۹،۷	۱۰،۳
بانک سینا	۸،۷	۸،۱
بانک سامان	۸،۴۵	۲،۱۵
بانک ملت	۸،۲	۷،۱۱
بانک قرض‌الحسنه رسالت	۴،۹	۱،۱۷
پست‌بانک	۳،۸۹	-۱،۱۴
بانک اقتصاد نوین	۳،۸۲	۴،۰۵
نام تجارت	۲،۹۲	۲،۳۶
بانک صادرات	۲،۵	-۰،۰۵
اعتباری ملل	۱،۲۵	۱،۴۵
بانک ایران زمین	-۰،۴۳	-۰،۳
بانک گردشگری	-۳،۸۶	-۴،۱۲
بانک سرمایه	-۶	-۷
بانک پارسین	-۷،۷۷	-۵،۵۱
بانک شهر	-۱۹،۳	-۳۱،۱۵
بانک دی	-۳۹	-۳۱
بانک آینده	-۱۵۶،۹	-۱۲۱،۹

مسئولان واقع شده است. در مسیر دستیابی به اهداف فوق هدایت صحیح وجوه و ایجاد چرخه نقدینگی و جلوگیری از رسوب غیرمولد آن از الزامات بانکی است. بنابراین پرداخت به موقع تسهیلات مورد نیاز فعالان اقتصادی، پیش شرط توسعه پایدار کشور به شمار می‌رود.

مهم‌ترین عامل در جلوگیری از رسوب سرمایه در بانک‌ها، شفافیت و ثبات اقتصادی و بهبود شاخص‌های اصلی اقتصادی همچون تورم، نرخ ارز و ... است. براساس نرخ تورم که طی دو سال گذشته بیشتر از ۴۰ درصد بوده است، امکان برنامه‌ریزی مناسب و افزایش سرمایه‌گذاری وجود ندارد. همچنین نرخ ارز دارای نوسانات شدید است که باز منجر به عدم ثبات در تولید می‌گردد. در این شرایط فعالیت‌های دلالی رونق می‌گیرد و سرمایه‌ها جذب بخش تولید نخواهد شد.

◆ ارزیابی شما از جایگاه تولید ناخالص داخلی ایران در بین کشورهای جهان چیست؟

صندوق بین‌المللی پول در جدیدترین گزارش خود میزان تولید ناخالص داخلی ۱۹۲ کشور جهان از جمله ایران در سال ۲۰۲۲ را پیش‌بینی کرده است. این نهاد بین‌المللی انتظار دارد تولید ناخالص داخلی ایران بر اساس شاخص قدرت خرید در این سال به یک‌هزار و ۶۰۰ میلیارد دلار برسد که این رقم ۱۵۰ میلیارد دلار نسبت به سال قبل افزایش خواهد یافت. ایران در آمارهای صندوق بین‌المللی پول با اقتصاد یک‌هزار و ۵۹۹ میلیارد دلاری خود در سال ۲۰۲۲ به‌عنوان بیست و یکمین قدرت بزرگ اقتصادی جهان در این سال شناخته شده است. بر این اساس اقتصاد ایران از اقتصادهای ۱۷۱ کشور دیگر دنیا بزرگ‌تر بوده و فقط ۲۰ کشور، تولید ناخالص داخلی بیشتری نسبت به ایران در این سال خواهند داشت. البته بر اساس آمار بانک جهانی رتبه ایران از لحاظ میزان تولید ناخالص داخلی به قیمت بازار در بین کشورهای جهان ۵۰ است. همین‌طور داده‌های صندوق بین‌المللی پول نشان

بنابراین نمی‌تواند به میزان مورد انتظار، زمینه تأمین سرمایه تولید و رشد اقتصادی را فراهم آورد.

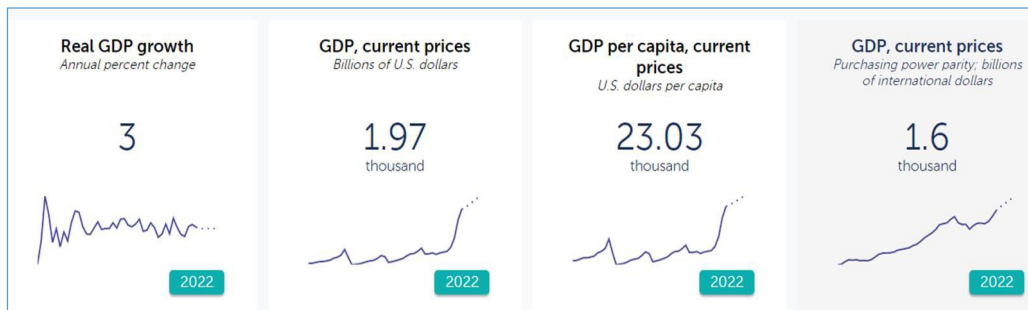
◆ چگونه می‌توان از رسوب سرمایه در بانک‌ها جلوگیری کرد؟

مهم‌ترین ارگان در تأمین مالی بخش‌های تولیدی، تجاری، مصرفی و حتی دولتی در ایران بانک‌ها هستند، بنابراین توسعه و بهبود فعالیت‌های بانکی بویژه اعطای تسهیلات به همراه نظام بانکی کارآمد، نقش عمده‌ای در توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور خواهد داشت. اعطای تسهیلات اعتباری به مشتریان از مهم‌ترین وظایف بانک‌ها به‌شمار می‌رود. بانک‌ها در هر کشوری پس از جمع‌آوری منابع مالی، این منابع را به بخش‌های مختلف اقتصادی تخصیص می‌دهند. در حقیقت این اقدام بانک‌ها، بخش‌های مختلف اقتصادی را در هر کشور در انجام بهتر وظایفشان تقویت می‌کند و نهایتاً زمینه لازم را برای رشد و توسعه اقتصادی کشور فراهم می‌آورد.

به‌طور کلی می‌توان گفت طی سال‌های اخیر، تأمین اشتغال و کاهش نرخ بیکاری در قالب یکی از دغدغه‌های اقتصادی و به‌عنوان ضروری‌ترین هدف برای مدیریت کشور و برنامه‌های اقتصادی مدنظر قرار گرفته است. در این بین، بازارهای پولی و مالی اهمیت فراوانی در نظام اقتصادی کشورها دارند و از الزامات مهم دستیابی به رشد پایدار محسوب می‌شوند. در واقع بازارهای پولی و مالی، منابع تأمین اعتبار برای فعالیت‌های مختلف اقتصادی هستند. دریافت وام و اعتبار و انتقال پول از یک فرد به فرد دیگر یا از یک نهاد به نهاد دیگر نقشی اساسی در تأمین اعتبار فعالیت‌های مختلف اقتصادی دارد. از سوی دیگر اعتبار و وام، به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر اشتغال واحدهای تولیدی و فرصت‌های شغلی جدید تأثیر می‌گذارد.

در مجموع باید گفت که فلسفه تأسیس بانک‌ها، جذب نقدینگی سپرده‌گذاران به‌منظور تأمین مالی فعالان بخش‌های مختلف در راستای سرمایه‌گذاری تولید، اشتغال و در نهایت بهبود اقتصاد کشور بوده که این مهم به‌طور مکرر مورد تأکید

- مهم‌ترین عامل.
- در جلوگیری از
- رسوب سرمایه
- در بانک‌ها.
- شفافیت و ثبات
- اقتصادی و بهبود
- شاخص‌های
- اصلی اقتصادی
- همچون تورم.
- نرخ ارز و ... است.
- براساس نرخ تورم
- که طی دو سال
- گذشته بیشتر از ۴۰
- درصد بوده است.
- امکان برنامه‌ریزی
- مناسب و افزایش
- سرمایه‌گذاری
- وجود ندارد.
- همچنین نرخ ارز
- دارای نوسانات
- شدید است که باز
- منجر به عدم ثبات
- در تولید می‌گردد.
- در این شرایط
- فعالیت‌های دلالی
- رونق می‌گیرد و
- سرمایه‌ها جذب
- بخش تولید
- نخواهد شد.

هدف از پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی در کشور رشد و توسعه اقتصادی، افزایش فرصت‌های شغلی، اخذ و توسعه فناوری و مهارت‌های مدیریتی و ارتقای کیفیت تولیدات و افزایش توان صادراتی کشور است.

از سال‌ها قبل چهارچوب قانون سرمایه‌گذاری خارجی در ایران، قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی بوده است. در راستای انجام اصلاحات در ساختار اقتصادی کشور، مجلس طرح قانون جدید سرمایه‌گذاری خارجی با عنوان قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی را پیشنهاد نمود که به تصویب رسید. قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی امکان سرمایه‌گذاری در کلیه حوزه‌های فعالیت اقتصادی در ایران را فراهم می‌سازد. در حقیقت هیچ عرصه‌ای به‌جز حوزه‌های مربوط به تسلیحات، مهمات و امنیت ملی بر روی سرمایه‌گذاری خارجی مسدود نمی‌باشد. بر قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی، سرمایه‌گذاری خارجی به دو طریق زیر قابل انجام است:

الف) سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کلیه حوزه‌های مجاز برای بخش خصوصی ایرانی از طریق مشارکت مستقیم در سرمایه شرکت‌های ایرانی چه در طرح‌های جدید یا در شرکت‌های موجود.

ب) سرمایه‌گذاری غیرمستقیم خارجی به شکل ترتیبات قراردادی که امکان انجام هر نوع سرمایه‌گذاری تعریف شده در قانون تشویق سرمایه‌گذاری خارجی، به‌جز سرمایه‌گذاری مستقیم را فراهم می‌سازد. گرچه ترکیباتی که در قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی به رسمیت شناخته شده‌اند، محدود به ترتیبات مشارکت مدنی، بیع متقابل (Back Buy) و انواع روش‌های ساخت، بهره‌برداری و واگذاری (Bot) می‌باشند، اما هر یک از ترتیبات فوق خود به انواع مختلفی تقسیم‌بندی می‌شوند؛ به‌عنوان مثال می‌توان به انواع مختلف روش‌های ساخت، تملیک، بهره‌برداری و انتقال (Boot)، ساخت تملیک و بهره‌برداری ساخت، اجاره و انتقال (BLT)، بازسازی، بهره‌برداری و انتقال (Rot) و نظایر آن‌ها و همچنین ترتیبات تأمین مالی پروژه‌ای و تقسیم سود اشاره نمود. در بسته‌های سرمایه‌گذاری خارجی و قراردادهای جدید موارد مختلفی در نظر گرفته شده است که ریسک سرمایه‌گذاری را تا حد ممکن پوشانده است، اما شرایط کلی حاکم بر اقتصاد کشور و تحریم‌ها و عدم اتصال کشور به شبکه پولی جهانی مشکلات فراوانی را در این راستا ایجاد کرده است. زمان‌بر بودن دریافت مجوزها در کنار مشکلات نقل و انتقال ارز و پول ملی و با بسته شدن حساب‌های

می‌دهد که با توجه به جمعیت بیش از ۸۰ میلیونی کشور ما، رتبه ایران در تولید ناخالص داخلی «سرانه» به روش برابری قدرت خرید در دنیا در سال ۲۰۲۲، ۸۵ است. این به معنی رفاه کمتر هر ایرانی از منظر قدرت خرید نسبت به ۸۴ کشور قبل از خود است.

◆ چرا از قابلیت‌هایمان در اقتصاد جهان استفاده نمی‌کنیم و خود را پشت تحریم‌ها پنهان می‌کنیم، دهه‌های گذشته نیز حکایت از همین وضع دارد؟

بالاترین رشد سرمایه‌گذاری ماشین‌آلات با رقم ۱۰ درصد در سال ۱۳۹۶ در دهه نود بوده است، درست در زمانی که تحریم‌ها برداشته می‌شود؛ فلذا باوجود تحریم‌ها امید چندانی به افزایش سرمایه‌گذاری نیست و تحریم اثر مهمی در آینده در استفاده از قابلیت‌های کشور دارد. چون تحریم‌ها سبب ایجاد شرایط نااطمینانی می‌شود که اثر منفی بر جذب سرمایه‌گذاری دارد.

اما لازم به ذکر است که از سال ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۸، منابعی در حدود هزار و ۴۲۶ میلیارد دلار به‌صورت مستقیم باوجود تحریم‌ها برای کشور فراهم بوده است. به غیر از منابع مستقیم، منابع غیرمستقیمی برای کشورمان فراهم بوده که ماحصل تفاوت استخراج نفت و گاز از بخش صادرشده آن است که به مصارف گوناگون داخلی تعلق می‌گیرد. برای دوره زمانی شروع تحریم از ۱۳۸۵ تا پایان سال ۱۳۹۵ مستندات ترازنامه انرژی نشان می‌دهد که صادرات هزار و ۲۷۳ میلیارد دلار است. با این احتساب، مجموع منابع مستقیم و غیرمستقیم فراهم بوده، تنها در دوره تحریم‌ها معادل ۲ هزار و ۶۹۹ میلیارد دلار می‌شود. مقام معظم رهبری در اول فروردین ۱۳۹۳ به نکته‌ای مهم اشاره کرده‌اند که فقط با تسلیحات یک ملت قوی نمی‌شود. سپس بیان کردند که سه عنصر مهم است و نخست به اقتصاد اشاره کردند. حال پرسش این است که آیا واهمه آمریکا و کشورهای ثروتمند غرب از روسیه که قدرت نظامی دارد، بیشتر است یا از چین که قدرت اقتصادی دارد؟ پاسخ یقیناً مشخص بوده و آن‌هم، چین است. درخصوص ایران باید پرسید آیا تقویت قدرت اقتصادی و دستاوردهای ما با این همه منابع در دسترس منطبق است یا خیر؟ پاسخ یقیناً منفی است.

◆ آیا در سرمایه‌گذاری خارجی بسته‌های مشخص سرمایه‌گذاری که به طرف خارجی اطمینان لازم را بدهد ارائه کرده‌ایم که موفق نبوده است؟ یک بسته سرمایه‌گذاری مشخص برای پیشنهاد به طرف خارجی چه مشخصاتی باید داشته باشد؟

ایران در
آمارهای صندوق
بین‌المللی پول، با
اقتصاد یک‌هزار
و ۵۹۹ میلیارد
دلاری خود
در سال ۲۰۲۲
به‌عنوان بیست
و یکمین قدرت
بزرگ اقتصادی
جهان در این
سال شناخته
شده است.
بر این اساس
اقتصاد ایران از
اقتصادهای ۱۷۱
کشور دیگر دنیا
بزرگتر بوده و
فقط ۲۰ کشور،
تولید ناخالص
داخلی بیشتری
نسبت به ایران در
این سال خواهند
داشت. البته بر
اساس آمار بانک
جهانی رتبه ایران
از لحاظ میزان
تولید ناخالص
داخلی به قیمت
بازار در بین
کشورهای جهان
۵۰ است.

اصلی‌ترین مسئله در این زمینه نوسانات ارزی و تحریم‌ها هستند. تا زمانی که وضعیت مناسبی در مورد تحریم‌ها و حل آن برنامه‌ریزی و اجرایی نشود، نمی‌توان دورنمای مناسبی از افزایش صادرات و جهت‌گیری در این زمینه دید. همین‌طور از منظر رقابت‌پذیری، افزایش کیفیت تولیدات داخلی، همکاری‌های استراتژیک با کشورهای دوست و ایفای نقش مناسب در زنجیره ارزش جهانی می‌تواند راهگشای مناسبی در شرایط فعلی برای کشور باشد.

◆ چگونه می‌تواند اصالت به تولید برگردد و سوداگری غیراقتصادی شود؟

این‌که چه سازوکارهایی موجب بروز شرایط سوداگری شده است، بحثی چندجانبه است، از فشارهای خارجی، تحریم و عدم پاسخگویی به انتظارات مردم گرفته تا مشکلات نهادهای اقتصادی و ناتوانی در مدیریت هماهنگ بخش‌های اقتصادی، همه مواردی است که مؤثر بوده‌اند. راهکار اصلی اما پرهیز از احکام دستوری و پیروی از قواعد بازار است. به دلیل متوازن نبودن افزایش نقدینگی سالانه با افزایش تولید کالا و خدمات، افزایش قیمت‌ها و تورم بالا قابل پیش‌بینی است. از طرفی عدم افزایش نرخ ارز بر اساس نرخ تورم سالانه در سال‌های گذشته و ناتوانی از ادامه این سیاست موجب افزایش انفجاری نرخ ارز می‌گردد و به تبع آن نرخ‌های چندگانه ارزی و تورم بالا در کنار عدم تعادل عرضه و تقاضا منجر به افزایش سوداگری شده است. فلذا تلاش در راستای ایجاد حکمرانی خوب، پرهیز از بخشنامه‌ها و قوانین خلق‌الساعه، شفاف بودن قواعد و به تبع آن پرهیز از رانت‌های ویژه و فسادهای ناشی از آن موجب تقویت بخش خصوصی، حرکت مناسب قیمت‌ها و جلوگیری از سوداگری می‌گردد. ◆◆

سرمایه‌گذاران از جمله ریسک‌های جانبی سرمایه‌گذاری در کشور است. ارائه بسته‌های سرمایه‌گذاری مشترک از طریق کنسرسیوم‌ها در کنار ارائه مجوزهای بی‌نام و تضمین بازگشت و انتقال درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری به‌طور دقیق باید در بسته‌های سرمایه‌گذاری خارجی گنجانده شود تا تحریم‌ها و ریسک‌های فعالیت در محیط اقتصادی کشور تا حد ممکن کاهش یابد.

◆ چرا تولید در کشورمان در ۵ سال اخیر در جهت صادرات نبوده است؟

هر بنگاه اقتصادی به‌منظور برنامه‌ریزی تولید و صادرات در جهت استمرار حضور در بازارهای هدف صادراتی، می‌بایست قدرت برنامه‌ریزی داشته باشد. لذا اولین مهم، دستیابی به یک ثبات اقتصادی است که به‌منظور دستیابی به آن می‌بایست سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی در راستای حفظ ارزش پول ملی و کنترل تورم تدوین و اجرایی گردد. با توجه به تورم سالانه غیرقابل‌اجتناب و تا رسیدن به یک تراز تجاری مثبت، لازم است به میزان تورم در هر سال، برای کالاهای صادراتی با توجه به نوع آن، جوایز صادراتی در نظر گرفت تا ارزش پول ملی حفظ گردد. این مهم اصلی حیاتی در عدم ایجاد تورم منفی ارزش پول ملی است که در صورت ثابت نگه‌داشتن نرخ ارز در شرایط تراز تجاری منفی در طی چند سال و عدم بالا بردن جوایز صادراتی به تناسب نرخ تورم با توجه به نوع کالا، مجدداً شاهد شک کاهشی ارزش پول ملی خواهیم بود. توسعه روابط با کشورهای مختلف بخصوص کشورهای منطقه با حفظ تمامیت ارضی و منافع ملی با ایجاد و اعمال سیاست تعاملی از ضرورت‌هایی است که با تحقق آن صادرکننده در کشور هدف احساس ارزش و احترام می‌نماید.